

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

X. De dilationibus & cessionibus bonorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

genua, decernentes ab eorum ordinationibus, inter locutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivam habentem, & ubi agetur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quasque contra presentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvit, aut etiam per quasvis inhibitiones etiam cum quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriori cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agetur etiam legitimam executionem minime impediri, aut censuris & poenis huiusmodi ligari aut irritari censere. Romae prid. Non. Septembr. 1506.

Iulius Secundus, Thesaurario Marchiae Anconitanæ.

Appellationes suffragia propensiores reddunt ad lites faciendas animo & sagitta audenda, cum sententia prorogantur, & indecisa remanent, p̄cō non admittuntur in causis malefactorum, nisi deposita pecuniaria multa summa.

CAP. VII.

Acepiamus fisco Cameræ Apostolicæ, istius nostræ provincie, damnum non leve inferri, delictaque impunita remanere, ex praxtru appellationum, quæ in malefactorum & causis, tum ante condemnationem, tum post, interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut alio causæ ipsa transferuntur, indecisa, & minus pro ipso fisco defensa remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati prædictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullam in aliqua causa alicujus maleficii, aut fractæ pacis, induciarum, vel treugæ (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittas, aut admitti sinas per aliquem iudicem vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint, de pœna in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis prædecessorum nostrorum, & nostris literis (ad quas relationem haberi volumus) plenius continetur. Inhibentes etiam presentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibuscunque officialibus ipsius provincie, quocunque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittere nullo modo audeant vel præsumant, nisi per te eis prius confiterit de effectuali deposito ut præmittitur factō. Rom. 16. Jun. 1506.

TITVLVS X.

DE DILATIONIBVS, ET CESSIONIBVS bonorum.

Clemens VII.

Cessione sive discussione bonorum beneficium impetrantes, aut dilationem quinquennalem, tenentur causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

Cum ex multorum relatione non sine animi nostri displicentia accepimus, quod nonnulli Dei timore postposito, & suarum animarum & honoris proprii immemores, post magnam æs alienum contractum, etiam non sufficientia pro satisfaciendis creditoribus habe-

a C. irrefragabili, de offic. ord. c. ad nostram, & c. reprehensibili, in fin. eod. Specul. eod. tit. §. in quibus. vers. si. a correctione.
b Nullus homicidarum, veneficorum, malefactorum, adulterorum, item, eorum, qui manifestam violentiam commiserunt, argumentis convictus, testibus superatus, etiam xpc̄a propria scelus, vitiumq; confessus, audiatur appellari. l. 2. C. quorum appellatio non recip. c. fin. §. nullus. 2. q. 6.

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defatigandos, alii beneficium alternativum, cessionis videlicet bonorum aut dilationis quinquennalis, alii discussionem bonorum aut hereditatis, etiam à sede Apostolice impetrant, quibus impetratis ad expeditionem earundem minime incumbunt, & dictis gratis se tutos cognoscentes, & difficile reputantes, quod vel creditores conveniant in eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deluduntur, vel adeo protrahuntur, ut ipsi fame pereant, vel ut sæpius venire solet moriantur, & hæredes eorum, non ita de materia informati, à credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconvenientiis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore presentium decernimus & declaramus, quod quicumque beneficium alternativum prædictum, aut discussionem bonorum, seu hereditatis, hæcenus impetraverint, à die publicationis presentium, & qui in futurum impetrabunt, à die eorum impetrationis computandis, nisi infra tres menses usque ad sententiam inclusivè causam expedierint, seu expediri fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso iure privati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare continget, sive ordinarii, sive delegati, etiam si sint causarum palatii Apostolice auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cujuslibet creditoris procedere possint & debeant, perinde ac si talia beneficia ipsis talibus debitoribus minime concessa fuissent, partibus aliis iustitiam ministrando. Et nihilominus si ex aliqua rationabili causa iudicibus prædictis visum fuerit dictum terminum trium mensium prorogari debere, dictum terminum sibi bene visum, non tamen ultra alium mensum & non amplius, prorogandi licentiâ per presentes concedimus pariter & facultatem.

Idem.

Extensio precedentis decreti ad discutendas cavillationes suffragiorum beneficiorum, Odoardus, & c. pervenit.

CAP. II.

Cum nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternativis & discussiones bonorum à sede Apostolica impetraverint, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere teneantur, nos per motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandaverimus, ut si qui talia impetraverant, extunc, qui vero talia in futurum impetrarent, à die impetrationis huiusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre prædictum si eis videretur ad unum mensum prorogandi, quibus elapsis & causa minime finita, extunc iudex coram quo causa penderet, ad executionem contra debitores, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inserto, plenius continetur. Verum quia quod una via prohibuimus, alia cavilloso debitorum præfari consequuntur; alii capitulum Odoardus, alii beneficium capituli, Pervenit, à prædicta sede Apostolica impetrantes, quæ beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animæ suæ periculum, ac scandalum plurimum. Talibus igitur inconvenientiis providere volentes, dictumque mandatum etiam ad prædicta beneficia applicantes & extendentes decernimus & mandamus, quod quicumque aliquod dictorum beneficiorum, si capitulum Odoardus, & capit. Pervenit, à nobis, seu sede Apostolica hæcenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, extunc, aut à die impetrationis respectivè, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensum, juxta & secundum formam dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediri facere teneantur.

O O O O 2

nicipali statuto plecti solent, puniri debeat. Mandantes
 tam urbis prefatae Gubernatori, & Curiae causarum Cam-
 erae Apostolicae generali auditori, quam omnibus &
 singulis nostris & sedis Apostolicae in quibuscunque pro-
 vinciiis legatis & vicelegatis, necnon quarumcunque ci-
 vitarum, terrarum, oppidorum, & locorum, nobis & ei-
 dem sedi tam mediate quam immediate subsectorum,
 Gubernatoribus, Pratoribus, Capitaneis, Commissariis,
 & aliis quibuscunque iudicibus, quavis etiam subdele-
 gata potestate fungentibus, ut praesentes nostras invio-
 labilitate in eorum iudiciis observent, nec contra tales, nisi
 illarum forma servata, procedere audeant vel praesumant.
 Distinctius quoque inhibentes quibuscunque terrarum,
 oppidorum & locorum dominis, in temporalibus in vir-
 tute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis, &c.
 poenis, ne sic in praemissis iudicantes eorum seculari au-
 ditoritate molestare, inquietare, perturbare, vel impedire
 audeant vel praesumant.

TITVLVS XI.
 DE CAMBIIS.

Pius Quintus.

Commutationi rerum ad res, sive pecunia ad pecuniam, quam
 Cambium mercatorum vulgus vocat, prohibito iudicio, & decla-
 ratio concessa.

CAP. I.

Incam pro nostro pastoralis officio curam diligenter
 incumbimus, ut Domini nostri ovis opportuna pro
 animarum salute remedia adhibere minime differa-
 mus. Cum itaque ad aures nostras pervenerit, legiti-
 mum a cambiorum usum, quem necessitas, publica que
 utilitas induxit, saepenumero ob illiciti quatuor cupidi-
 tatem sic depravari, ut sub illius praetextu usuria praesi-
 tas a nonnullis exerceatur: Nos petitionibus, quae super
 his nuper nobis factae sunt, hac perpetuo valitura decre-
 tali respondendum esse duximus, ut neque dolosis sua
 fraus suffragetur, neque ignaros perdat inlicita: sic enim
 pastoris officium exequimur, dum gregem nobis com-
 missum ab aeterna damnationis periculo exipere modis
 omnibus studemus. Primum igitur damnamus ea om-
 nia cambia, quae sic nominantur, & ita configuntur,
 ut contrahentes ad certas nundinas, seu ad alia loca cam-
 bia celebrare simulant, ad quae loca illi, qui pecuniam re-
 cipiunt, literas quidem suas cambii tradunt, sed non mit-
 tuntur, vel ita mittuntur, ut transacto tempore unde
 procefferant, inanes referantur, aut etiam nullis huius-
 modi literis traditis, pecunia ibi denique cum interesse
 repositur, ubi contractus fuerat celebratus: nam inter-
 dantes & recipientes usque a principio ita convenerat, vel
 certe talis intentio erat, neque quisquam est, qui in nundi-
 nis, aut locis supradictis huiusmodi literis receptis solu-
 tionem faciat. Cui malo simile etiam illud est, cum pec-
 unia, sive depositi, sive alio nomine ficti cambii tradun-
 tur, ut postea eodem loco, vel alibi cum lucro restitu-
 antur. Sed & in ipsis cambiis, quae realia appellantur,
 interdum (ut ad nos pertinet) Campsores praestitutum
 solutionis terminum lucro ex tacita vel expressa con-
 ventione recepto, seu etiam tantummodo promisso, dif-
 fiant districtius prohibemus. Porro ad tollendas quo-
 que in cambiis, quantum cum Deo possumus, occasiones
 peccandi fraudesque foeneratorum, statuimus, ne dein-
 ceptus quisquam audeat sive a principio, sive alias, certum

^a De cambiis & cambiorum institutis ac abusu vide Ant.
 2. part. tit. 1. c. 7. §. 47. Laur. de Radulph. de usuris. c. consilium. p. 2.
 9. 26. Ang. Sylv. Tab. Cajet. 1. art. de camb. Soto de iustit. & iure.
 lib. 9. c. art. 4. Navar. c. 17. Ioseph. Angles. de camb.

& determinatum interesse, etiam in casum non solu-
 tionis, pacisci, neque realia cambia aliter quam pro pri-
 mis nundinis, ubi illa celebrantur, ubi vero non cele-
 brantur, pro primis terminis iuxta receptum locorum
 usum exercere, ab usillo profus rejecto, cambia pro se-
 cundis & deinceps nundinis, sive terminis exercendi.
 Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur lon-
 ginitatis & viciniae locorum, in quibus solutio de-
 stinatur, ne dum longiores praesuntur, quam loca desti-
 nata solutionis desiderant, foeneratori detur occasio. Qui-
 cunque contra hanc nostram constitutionem commiserit,
 poenis a sacris canonibus contra usurarios inflictis se no-
 verit subiacere. Eos vero, qui conspirationes fecerint, vel
 congestam undequae pecuniam ita ad se redigerint, ut qua-
 si monopolium pecuniae facere videbuntur, poenis, quae
 iure contra exercentes monopolia constituta sunt, tene-
 ri sancimus. Rom. 5. Cal. Febr. 1575.

TITVLVS XII.
 DE FORMA CONTRAHENDI
 censum.

Pius Quintus.

Census est rei immobilis fructifera in pecunia numerata contra-
 ctus, nec super fructibus census augeri vel creari potest, cuius pres-
 tum semel constitutum immobile permanet.

CAP. I.

Cum onus Apostolicae servitutis obeuntes, cogno-
 verimus innumeros celebratos fuisse, & indices
 celebrari censuum contractus, qui nedom non
 continentur intra limites a nostris antecessoribus eisdem
 contractibus statutos, verum etiam quod deterius est,
 contrariis omnino passionibus, propterea ardentem ava-
 ritiam stimulum, legum etiam divinarum manifestum con-
 temptum praese ferunt, animarum, prout tenemur, saluti
 consulentes, ac piarum mentium petitionibus etiam sa-
 tisfacientes, tam gravi morbo, lathiferoque; veneno salu-
 tari antidoto non mederi.

Hac igitur nostra constitutione statuimus a, censum
 seu annum reditum creari, constitutive nullo modo pos-
 se, nisi in re immobili, aut quae pro immobili habeatur,
 de sui natura fructifera, & quae nominatim certis finibus
 designata sit.

Rursum nisi verè in pecunia numerata, praesentibus re-
 sibus, ac Notario, & in actu celebrationis instrumenti,
 non autem prius recepto integro, iustoque; pretio.

Solutiones quas vulgo anticipatas appellant, fieri, aut
 in pactum deduci prohibemus.

Conventiones directè aut indirectè obligantes ad cas-
 sus fortuitos eum, qui alias ex natura contractus non te-
 netur, nullo modo valere volumus.

Quemadmodum nec pactum, auferens aut restringens
 facultatem alienandi rem censui suppositam, quia volu-
 mus rem ipsam semper, & liberè, ac sine solutione laudem-
 mii, seu quinquagesimae, aut alterius quantitatis vel rei,
 tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari.

Vbi autem vendenda sit, volumus dominum censum a-
 liis omnibus praeferi, eique denunciari condiciones qui-
 bus vendenda sit, & per mensem expectari.

Pacta continentia morasum censum debitorem teneri
 ad interesse lucri cessantis, vel ad cambium, seu certas
 expensas aut certa salaria, aut ad salaria, seu expensas me-

^a Census varis significatione explicantur apud Castidor. lib. 3.
 variar. epist. penult. & l. 2. §. post deinde. ff. de origine iur. Theo-
 phil. in §. ult. instit. de Libertinis, quomodo vero differat a pen-
 sione emphyteutica, & alia similibus, habet ex gloss. & Pan. in cap.
 constitutus, de rebus fructibus. & Bal. in tituli. de pace Const. in
 verb. persolvere.

